

Реферат на тему: "Образ Чіпки в романі "Хіба ревуть воли як ясла повні?""

Панас Мирний

Реферат

На тему: " Образ Чіпки "

Образ Чіпки. У центрі роману образ Чіпки — селянина-бунтаря, невтомного шукача правди, котрий зрештою зійшов на криву стежку боротьби і став "пропащою силою".

З Чіпкою ми знайомимось уже на перших сторінках твору. Це широкоплечий двадцятирічний парубок, з гострими карими очима, довгообразим лицем, одягнений у білу вишивану сорочку та просту свиту, накинуту наопашки. На голові в нього висока решетилівська шапка. Та автори не задовольняються зовнішніми ознаками в змалюванні портрета, як це властиво їх сучасникові І. Нечую-Левицькому. Вони знаходять і такі риси, що розкривають соціальний стан персонажа ("Не багатого роду! — казала проста свита"), передають якості його характеру ("Таких парубків часто й густо можна зустріти по наших хуторах та селах. Одно тільки в нього неабияке — дуже палкий погляд, бистрий, як блискавка. Ним світилася якась незвичайна сміливість і духовна міць, разом з якоюсь хижою тугою...").

А далі докладно з'ясовується формування характеру героя, наростання його протесту проти поневолення людини. Син зневаженої селянки-біднячки. Чіпка зростає у злиднях, в атмосфері недоброзичливості і ворожості. Тільки бабусині казки розширювали кругозір хлопчика, примушували його задуматися, викликали в нього часом далеко не дитячі запитання. Вже в дитинстві, коли Чіпку за впертість прогнав багатий Бородай, він "поніс у серці гірке почуття ненависті на долю, що поділила людей на хазяїна й робітника..."

Вразлива душа й допитливий розум прискорюють визрівання Чіпки. Його добре, гаряче серце, розбуджене побаченням чи почутим, довго не могло заспокоїтися. Розповіді діда Уласа про кріпацьку неволю, зокрема про нещасливу долю батька, важким каменем придавили душу Чіпки. Скільки він передумав, перестраждав у ті дні, аж на виду змінився.

Кожний з етапів життя героя виразно постає перед нами завдяки майстерності авторів у розкритті його внутрішнього світу. Так, великою силою емоційної напруги, психологічною переконливістю позначені роздуми Чіпки в зв'язку з несправедливим відбиранням землі. Різкі переходи від сподівань жити щасливо на своєму добрі до гірких розпачливих настроїв, до болісних думок про кривду, що "заснувала цілий світ", про лихо, з тенет якого не вирватися трудівникові, гарячкова розмова з самим собою у важку безсонну ніч, коли зримо постала неправда у світі сильних, розкривають чесну, бентежну душу парубка. Тому й вразила кривда прямо в

серце Чіпки, коли за право працювати на своїй землі чиновник з цинічною відвертістю вимагає хабара.

Саме в цю мить Чіпка втратив не лише ниву, а й віру в справедливість. У його серці знову закипіла ненависть, але, на жаль, не тільки до гнобителів та їх прислужників, а до всіх людей. Це той психологічний момент, який проливає світло на даліше, часто сліпе бунтарство зневаженої, обікраденої людини: — А все люди, все люди... Вони в мене й батька одняли, людоїди; вони мене ще змалечку ненавиділи — з іграшок прогнали, йшли повз хату, одхрещувались..."

Свої горе, чорну безнадію Чіпка починає топити в чарці. А від п'ятики вже прямий крок до грабунку. В романі глибоко вмотивовуються злочинні дії парубка. Болі змученої душі, кричуща соціальна несправедливість — ось що штовхнуло вчорашнього хлібороба, щасливого своєю працею, на шлях грабіжництва. Чіпка вважає ці вчинки відбиранням свого ж добра, привласненого іншими, багатшими, сильнішими, рівнянням багатіїв з бідняками.

До речі, це ті риси в характері Чіпки, в його поведінці, які передають істотне в діях його життєвого прототипу. Панас Мирний, розповідаючи в нарисі "Подоріжжя од Полтави до Гадячого" про розбійництво Гнидки, вказував, що згодом у народній уяві залишиться соціальна основа цього розбишацтва, і Гнидка стане поруч з "Гаркушею, Засориним і іншими розбишаками післягайдамацької пори, котрі уславилися по всій Україні, яко боронителі убогих і безталанних од заздрості й пригніту багатих і щасливих".

Прагнення ломоти насильникам ще більше поглиблюються в Чіпки після катування його езекуторами в день придушення селянського бунту. Гнівні слова злітають з його вуст, звучать у них і біль, і грізне застереження гнобителям: "За ті сльози, за ту кров, що сьогодні безневинно пролито... будуть вони довіку мучитися, до суду мордуватися!.." Нестримним почуттям ненависті до панства Чіпка близький до шевченківських протістатів і месників.

Визначним досягненням реалізму авторів роману і правдиве художнє узагальнення буржуазно-поміщицьких порядків, підніснення гнобительської суті всього суспільного ладу царської Росії. Роздумуючи і над особистою долею, і над всенародним лихом. Чіпка все більше усвідомлює соціальні корені несправедливості. Для нього стає очевидним, що на трудівника "налягли" і пан, піп, шинкар, і "свій брат-багатир", що "всім бажається жоїздити" на шиї обездоленого селянина.

На якийсь час, зокрема під впливом лихого "товариства" з дисласоваких елементів. Чіпка опустився на саме дно життя, гірко образив своїми вчинками матір. Проте добре в його натурі змогло взятх верх, змогло перемогти. Він знайшов у собі сили перепросити матір, повернути її в рідну хату. Одружившись з Галею, Чіпка ніжно любить її, поважає матір, ревно працює в господарстві, щиро й безкорисливо допомагає всім, хто звертається до нього за підтримкою. Його "сувора натура, загартована давнім злиденним життям, м'якшала: він тепер соромив свого давнього безпуття, тієї кривої стежки, якою він думав дійти до щастя".

Коли пішли розмови про земство, про вибори гласних, Чіпка, незважаючи на те, що становий Дмитренко радив виірати панів, закликає громаду захищати свої інтереси, "а не даватись знову панам у руки". Серед інших гласних від селям Чіпка виділявся громадянською мужністю, прагненням відстоювати права трудящих. Тому селяни-гласні всупереч волі дворян та чиновників обирають його членом повітової земської управи. Та пани все зробили, щоб "очистити" свої ряди від "мужика", і Чіпку наказом губернатора було виведено з управи "по неблагонадежности".

Болюча кривда, що знову впала, як грім серед ясного ніба, на Чіпчину голову, відверта, кричуща несправедливість і були тим останнім поштовхом, що зламав життя правдошукача, зіпхнув його на стежку сліпої помсти. Селянин відчув на собі, ще панська "правда" гірше крадіжки, розбою. Не знайшовши справедливості і вище. Чіпка став мстити без розбору, бити направо й наліво, бити наосліп. Грабунки, вбивства зводять нанівець його протест, кров загублених жертв, смерть ні в чому невинних людей невитравним тавром заплямовують Чіпку. Власне, він з правдошукача перетворився у звичайного кримінального злочинця.

В оцінці морального падіння Чіпки автори виходили з поаяцій народної моралі, керувалися тими критеріями, що добре завжди прекрасне, а зло — потворне, огидне, бридке, хто б його не вчинив. Коли Чіпка заради "легкого хліба", заради горілки став грабувати і вбивати, то цим його діям не може бути якихось інших оцінок, крім беззастережного осуду.

Весь розвиток сюжету підводить нас до єдино правильного висновку, що найблагородніші пориви перекреслюються злочином. Невміння знайти справжні шляхи боротьби проти гнобителів і кривдників, "крива стежка" бунтарства і зробили Чіпку "пропашою силою".

Література:

1. В.М. Борщевський "Українська література"; Київ 1990.